

מילת מאיה בשדרת הרכבת
הקלה בירושלים

העץ שבונה את עצמו

מילה ירוקת עד מזן "מאיה" היא פיתוח של עץ מורכב, עם הרכב תכונות ידוע מראש. העובדה שהיא "מרכיבה את עצמה", שיש לה אחידות נופית ושורשיה לא אגרסיביים – הופכים אותה לאידיאלית לנטיעה בשדרות ועל מדרכות העיר

אמנון באומהורן

שלוש המשאלות

היא חלומות באספמיה. גילום כל השלוש בעץ אחד? יש שיאמרו שזה בגדר הבלתי אפשרי, ואולי אפילו חוצפה.

אך אנו, ב"משתלת אלון", המכירים היטב את הבעיות במרחב האורבני, סברנו כי הדבר לא רק אפשרי אלא אפילו הכרחי. וכך, לאחר כ-15 שנות ניסוי וטעייה, הגענו לעץ המגלם בתכונותיו את כל המשאלות האלה: מילה ירוקת עד מורכבת מזן "מאיה".

הכל טמון במילה אחת

וכל כך מוצלחת התוצאה הנופית עד שקיבלה גושפנקא רשמית ומקצועית על ידי המועצה לזכויות מטפחים, שם, לאחר בדיקות שנמשכו כשש שנים – נרשמה המילה הזו כפטנט.

מה כל כך מיוחד במילה ירוקת העד המורכבת "מאיה"? אמנה בקצרה:
זן ייחודי זה מתאפיין בשלטון אמירי חזק יחסית, הגורם לשלד העץ לעצב את עצמו ובכך יחסוך בהוצאות תחזוקתו בעתיד.

כשאנו בוחרים עץ רחוב למרחב העירוני-אורבני, עלינו לזכור שאחריות כבדה מוטלת על כתפי העושים במלאכה. אחריותם היא להבטיח כי עצי הרחוב שבחרנו ישרדו בתנאים הקשים והמאתגרים שנכוננו להם במיקום ובתנאים בהם ניטעו.
כך למשל, אם בחרנו בעצים חסונים ומאריכי ימים, חשוב לוודע שהם לא "ירימו את המדרכות", שיהיו קלים לתחזוקה, שיהיו נותני צל ועוד.
לרשימת משאלות זו, אוסיף עוד שלושה רכיבים, בעלי משקל עצום מימדים בארה"ב ואירופה, אך לצערי מתעלמים מהם בארצנו, למרות שהיא נחשבת לאחת מהמתקדמות:

1. שהעצים יעצבו את עצמם ובכך יחסכו תחזוקה יקרה.
2. שהעצים יהיו מורכבים, כדי לקבל אחידות נופית שכה הולמת את הליניאריות של הכבישים.
3. שנופם, בצעירותם, לא יחרוג לכבישים, פן ישבר ויפגע אנושות ללא תקנה.

לפי הנהוג עד היום בארצנו, עצם הבעת משאלות אלה

לפי הנהוג עד היום בארצנו, עצם הבעת משאלות אלו היא חלומות באספמיה. גילום כל השלוש בעץ אחד? יש שיאמרו שזה בגדר הבלתי אפשרי, ואולי אפילו חוצפה

תקריב של ענף מילה
מזן מאיה

צבע העלווה והחזות הנופית, ירוקת העד, מרהיבי עין. אלה נוטעים בצופה תחושת רוגע והנאה צרופה. בזכות היות המילה מורכבת, הנוף מוגדר מראש ומתאפיין באחידות נופית לכל אורך תוואי הכבישים, או השדרות המתוכננות. המבנה הנופי של העץ הוא פירמידלי, חצי רחב, כך

שחריגתו למרחב המיסעה תהיה מינימלית והסיכוי שאוטובוס, או משאית, ישברו את בדי העץ – קטן מאוד. בזכות המבנה הנופי הייחודי הזה, תתאפשר הרמת הנוף לגובה על ידי קיטומים והסחות בלבד, ללא התערבות במבנה שלד העץ.

מתן צל: העץ מתאפיין בקוטר נוף של 6-7 מטר ונטיעתו במרווחים של כ-5 מטר, יאפשרו רצף צל עתידי שיגן על העוברים והשבים מהשמש הקופחת. שורשים לא אגרסיביים, שבהינתן בור נטיעה תיקני, הסיכוי ש"ירימו את המדרכות" – קטן. מדובר בעץ סימטרי, גדול ומרשים, שבבגרותו עשוי להגיע לגובה כ-8-10 מטרים וקוטר נופו, כאמור, 6-7 מטרים.

יישומים מוכחים: ב-2009 ניטעו עצים אלה בתוואי הרכבת הקלה בירושלים והתוצאה הנופית מרהיבה ומרשימה, כפי שניתן להיווכח מהתמונות שצולמו בפסגת זאב.

שימושים מומלצים למילה מאיה:

1. לנטיעה קרוב לשפת הכביש או מסילות רכבת.
2. לשדרות כניסה (ושדרות בכלל).
3. כעץ רחוב.
4. לכיכרות גדולות.
5. לפסי הפרדה רחבים.
6. למקבצים, למיקוד והדגשה.

עוד מידע חשוב: המילות ירוקות העד מזני "מאיה" ו-"אובליסק" נבחרו כעצים מובילים לשדרות טוביהו בבאר שבע, שם ניטעו מאות מהן, על פי תכנית חדשה לשדרות הראשיות הללו.

ועוד הערה הנראית לי חשובה: בכנס "עצים בוגרים" האחרון, שהתקיים בבית דגן, נמסר כי עלות תחזוקת עץ עירוני ממוצעת למועצות והעיריות היא כ-300 ש"ח בשנה. לפיכך השימוש בעצי הפטנט: "מאיה" ו-"אובליסק" עשוי לחסוך את מרבית הסכום, אותו תוכלו להפנות לתחומי גינון חשובים אחרים. ■

מילה מאיה בקיבוץ ידאון

**יש להבטיח כי עצי
הרחוב שבחרנו
ישרדו בתנאים
הקשים והמאתגרים
שנכוננו להם במיקום
ובתנאים בהם
ניטעו. כך למשל,
אם בחרנו בעצים
חסונים ומאריכי
ימים, חשוב לוודע
שהם לא "ירימו את
המדרכות", שיהיו
קלים לתחזוקה,
שיהיו נותני צל ועוד**